

РЕШЕНИЕ

№ 154

гр. Шумен, 27.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ШУМЕН в публично заседание на втори юни през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Теодора Енч. Д.

при участието на секретаря Татяна Св. Тодорова
в присъствието на прокурора Р. Ил. Р.
като разгледа докладваното от Теодора Енч. Д. Гражданско дело №
20213600100287 по описа за 2021 година

Делото е образувано по искова молба на АЙТ. М. Р. от гр. Шумен, действаща чрез пълномощника адв. П.П. от ШАК, срещу Прокуратура на Република България.

Ищцата твърди, че с присъда № 1/18.01.2021 г. по НОХД № 20203630201479 по описа на ШРС е била призната за невиновна в това, че на 24.08.2009 г., в гр. В.П. съзнателно се ползвала от официален документ с невярно съдържание, а именно удостоверение за наследници № 64/03.08.2009 г., издадено от И.Х.Х., в качеството му на кмет на с. К...н, като от нея за самото съставяне на удостоверението не може да се търси наказателна отговорност, поради което и на основание чл.304 от НПК е била оправдана по обвинението за извършено престъпление по чл.316, ал.1, вр. чл.311, ал.1 от НК. Присъдата е била потвърдена с решение № 260045/02.04.2021 г. по ВНОХД № 63/2021 г. по описа на ШОС. Наказателното производство по ДП № 222/2015 г. по описа на РУ на МВР – гр. Велики Преслав във връзка с визираното престъпно деяние е било образувано с постановление от 06.11.2015 г. по жалба на Ш.М.М., вх. № 377/11.05.2015 г.. За първи път разбрала за започналото срещу нея наказателно производство от призоваването ѝ за разпит по делегация. На 27.05.2015 г. ѝ било снето обяснение от МПИ С. при РУ на МВР – гр. Шумен и ѝ било обяснено, че срещу нея има жалба от вуйчо ѝ Ш.М.М.. Във времето от 27.05.2015 г. до произнасяне въззивното решение на ШОС от 02.04.2021 г., почти шест години, участвала в наказателно производство, водено срещу нея и втория подсъдим с много висока интензивност и силен обвинителен уклон, предвид факта, че обвинителният акт срещу двамата, с обвинения съответно по чл.316, вр. чл.311 от НК и по чл.311 от НК бил внасян три пъти в съда, както следва: 1/ Обвинителен акт от 06.01.2017 г., по който било образувано НОХД № 17/2017 г. на ВПРС. С разпореждане от 14.03.2017 г. на съдията докладчик по това дело било

проведено заседание за предварително изслушване. С протоколно определение № 53/14.03.3017 г. съдът прекратил съдебното производство, поради допуснати на ДП отстраними съществени процесуални нарушения, довели до ограничаване правата и на двамата подсъдими и върнал делото на ВППП. Срещу определението бил внесен протест от Прокуратура. Същото било потвърдено с решение № 51/21.06.2017 г. по ВНЧД № 131/2017 г. на ШОС; 2/ Обвинителен акт от 21.07.2017 г. по който било образувано НОХД № 298/2017 г.. С разпореждане № 898/23.10.2017 г. по делото било насрочено провеждане на предварително изслушване. С определение от същата дата съдът не дал ход на делото, прекратил производството по него, поради допуснати отстраними съществени процесуални нарушения, нарушаващи правото на защита и необоснованост на обвинителния акт, и върнал делото на ВППП; 3/ Обвинителен акт, внесен по НОХД № 4/2018 г. по описа на ВПРС. С разпореждане от 14.07.2020 г. производството по делото било прекратено и същото било изпратено на ВКС за определяне на друг равен по степен съд. С определение № 80/18.08.2020 г. делото било изпратено за разглеждане от ШРС и образувано и приключено като НОХД № 1479/2020 г.. Счита, че проведеното срещу нея наказателно производство не покрива критериите за „ разумен срок „ по НПК, чл.6, т.1 от ЕКПЧ и практиката на ЕСПЧ. Делото било водено за престъпление по чл.316, вр. чл.311, ал.1 от НК, който предвижда 5 години лишаване от свобода. Била ѝ направена полицейска регистрация на 09.06.2016 г.. Била ѝ определена мярка за неотклонение „ Подписка „, и била проверявана за спазването ѝ от полицейските служители. Нарушил се професионалният ѝ живот като „ старши учител „, в Професионална гимназия по икономика – гр. Шумен с около 30-годишен стаж. През годините на водене на делото била класен ръководител, ръководител на клубове, на производствена практика и др. групи ученици. Работела и като външен лектор в други училища. Няколко пъти полицейски служители и призовкари идвали да ѝ връчват призовките по месторабота. За нуждите на защитата няколко пъти вземала характеристики и ги представяла на ДП и пред съда. Наложило се да сподели с преките си ръководители – директора на ПГИ и директора на ССТ къде ще представя характеристиките. Изпитвала затруднение да оправдае отсъствието си за дните, за които била призована, както и притеснения да не стане достояние на целия колектив, че срещу нея има повдигнато обвинение за престъпление от общ характер. Имало случай, при който се оказало, че е била учителката на детето и съпругата на кварталния полицай, който я проверявал за спазване на мярката „ Подписка „, при което изпитвала силно притеснение и неудобство от контактите с тези родители и децата. Нарушил се и личният ѝ живот. Информацията, че срещу нея има образувано наказателно производство добила широка известност и нейните приятели и познати, даже и роднини започнали да я избягват. Майка ѝ, като разбрала, че вуйчо ѝ Ш. е подал жалба и срещу нея има наказателно дело силно се разстроила. Плачела и съжалявала, че дарението, което ѝ направили с леля ѝ Фатме на техните дялове от нивите на дядо ѝ не е било за добро. Обвинявала себе си. В дома им дошъл полицай и разпитал майка ѝ за нивите и за дарението на дяловете. Майка ѝ починала две седмици по-късно – на 27.05.2018 г. с притесненията и тревогите за нея. От нейна страна, когато виждала, че майка ѝ страда, тя страдала още повече и се притеснявала за нея. Същевременно, вуйчо ѝ Ш. бил разгласил

пред роднините им в с. К. и в Турция, че срещу нея има дело, че ще я осъдят, че е „престъпник-фалшификатор“ и за нея било огромна болка да чува тези думи, казани от него на роднини и познати. За нея било голямо изпитание проведения ѝ разпит пред съдия във ВПРС и очната ставка между нея и вуйчо ѝ Ш.. Изпитвала болка като чувала неговите лъжи, искала да се докаже истината, била разстроена и съдията я отстранил от залата. Още след първия ѝ разпит на 27.05.2015 г. споделила със съпруга си и двете им деца, родени през 1989 г. и 1992 г., държала ги в течение за разпитите и хода на делото. Виждала, че се измъчват и преживяват всичко случващо се с нея. Децата ѝ работели във Великобритания, а съпругът ѝ бил за известно време при тях, като възможността да бъдат заедно през ваканциите се провалила поради насрочени разпити при разследващ полицай Д.. Имала подкрепата на съпруга и децата си, но се измъчвала като виждала, че са силно притеснени и страдат, макар и да мълчат за да не се влоши нейното състояние. Появили се и проблеми със здравето ѝ – високо кръвно налягане. В личен план, мислела за делото, притеснявала се какво ще се случи, при всяко призоваване изпитвала пореден стрес. Затворила се, ограничила контактите си с близки и приятели. Едновременно с това имала голямо натоварване в работата. Цялото психическо напрежение се отразило неблагоприятно върху здравето ѝ. Не можела да спи, започнала да получава пристъпи на тревожност, сърцебиене, виене на свят, залитания, дисбаланс. Такива състояния получавала в училище, колегите ѝ знаели за нарушенията във вестибуларния ѝ апарат. Още от началото на делото получила високо кръвно налягане и впоследствие била диспансеризирана с основна диагноза „Хипертонично сърце без застойна сърдечна недостатъчност „. Започнала лечение с лекарства първо при личния лекар, а след това при специалист кардиолог. През 2018 г. загубила майка си. Непосредствено след това получила кръвоизлив, била приета в „КОЦ – Шумен „ ЕООД и в периода 26.06.2018 г – 28.06.2018 г. ѝ било извършено „абразео“, като била изписана с окончателна диагноза „ Слабо изразена дисплазия на шийката на матката „. Находката се оказала доброкачествена и заболяването в крайна фаза било определено като гинекологично, но за нея тревогите се съчетавали и били силни. От нервното напрежение получила парадонтоза, наложило се лечение на горна и долна челюсти и поставяне на зъби в дентална клиника, като ѝ били давани болнични листи за манипулациите. От 2015 г. и досега състоянието ѝ било тежко от установената дископатия и радикулит. Многократно била на изследвания, било ѝ назначено медикаментозно лечение, което продължавало и досега. През 2019 г. се наложило и оперативно лечение на левия ѝ крак, поради придобити деформации на пръстите. След операцията била с три метални игли в крака и специална обувка и в това състояние била на разпит във Велики Преслав. Двете игли били снети след 60 дни, а третата след 1 година. Била на рехабилитация няколко пъти в периода 2016 г. – 2020 г.. Имала временна нетрудоспособност за период от 6 месеца, от 19.07.2019 г. почти до края на първия учебен срок. От беседите си с личната лекарка и лекуващите лекари разбрала, че в основата на повечето от заболяванията ѝ е високото нервно напрежение и стрес. Не твърди, че стресът от делото е причина за всичките ѝ заболявания, но уврежданията и трудното възстановяване в основата си се дължат на стреса и понижените от него съпротивителни способности на организма и психиката ѝ. Всяко съобщение за явяване

по делото, призовки и съобщения ѝ причинявали стрес, здравето ѝ се влошавало и това продължавало циклично през тези шест години. Във връзка с делото направила разходи за организация на адвокатската ѝ защита на досъдебното производство и в съдебните производства в размер общо на 900 лева, от които 400 лева по ДП и 500 лева по НОХД № 17/2017 г. на ВПРС. Позовавайки се на изложеното, моли съдът да постанови решение, с което да осъди ответника да ѝ заплати обезщетение за неимуществени вреди в размер на 60 000 лева, ведно със законната лихва от 02.04.2021 г. до датата на завеждане на исковата молба – 07.07.2021 г., в размер на 1 616.80 лева и законната лихва от тази дата до окончателно изплащане на главницата, както и обезщетение за имуществени вреди в размер на 900 лева, ведно със законната лихва от 02.04.2021 г. до окончателното изплащане на сумата и направените деловодни разноски.

В срока по чл.131, ал.1 от ГПК е депозиран отговор от ответника Прокуратура на Република България, чрез прокурор при Окръжна прокуратура – Шумен В.Р., в който се изразява становище, че исковете са допустими, но неоснователни по същество, тъй като не се доказва категорично наличието на причинно следствена връзка между сочените от ищцата здравословни проблеми с воденото ДП, а твърдените негативни преживявания не са извън обичайните такива вследствие на воденото срещу нея наказателно производство. Претендираното обезщетение за неимуществени вреди не е съобразено с икономическия стандарт в страната, продължителността на наказателното производство и тежестта на повдигнатото обвинение и е в разрез с принципа за обезвреда по смисъла на ЗОДОВ. Част от процесуалните действия, които ищцата сочи като особено травмиращи, а именно разпита на майка ѝ и проведената очна ставка между нея и вуйчо ѝ не касаят ДП, а второто изобщо не се е състояло. За продължителността на съдебната фаза на процеса не може да се ангажира отговорността на Прокуратура. Прокуратура не е ограничавала личните контакти на ищцата, професионалното ѝ развитие и възможността ѝ да пътува и не е разгласявала информация за воденото разследване и повдигнатото ѝ обвинение. Претенцията за обезщетение за имуществени вреди е изцяло недоказана, липсват доказателства за плащания от ищцата по договори за правна помощ, сключени във връзка с наказателното производство. Освен това, претендираните разноски за адвокатски хонорар са прекомерни, тъй като делото не се отличава с голяма фактическа и правна сложност.

Предмет на разглеждане са обективно съединени иски по чл.2, ал.1, т.3, вр. чл.4, ал.1 от ЗОДОВ – за обезщетение за неимуществени вреди в размер на 60 000 лева и за обезщетение имуществени вреди в размер на 900 лева и по чл.86, ал.1 от ЗЗД – за законна лихва върху претендираните като обезщетение суми, считано от 02.04.2021 г..

Исковите са предявени с редовна искова молба, от и срещу надлежно легитимирано лице, допустими и подсъдни като първа инстанция на ШОС.

По съществото на спора, от събраните по делото писмени и гласни доказателства, преценени поотделно и в съвкупност се установява, че с постановление на разследващ полицай при РУ на МВР – Велики Преслав от 09.06.2016 г. ищцата е била привлечена като обвиняема по ДП № 222/2015 г. по описа на РУ – Велики Преслав, за извършването на

престъпление по чл.316, вр. чл.311, ал.1 от НК, за това, че на 24.08.2009 г. в гр. Велики Преслав съзнателно се ползвала от официален документ с невярно съдържание – удостоверение за наследници № 64 от 03.08.2009 г., издадено от И.Х.Х. – кмет на кметство с. К., в което невярно е удостоверено, че Ф.М.М., род. 1929 г., Ш.М.М., род. 1932 г., Х.М.М., род. 1938 г. и Е.М.М., род.1940 г. са единствени наследници на М.М.М., роден на 05.05.1895 г., като от нея за самото съставяне не може да се търси наказателна отговорност. Със същото постановление на обвиняемата е била взета мярка за неотклонение „Подписка „. На посочената дата е бил извършен и разпит на лицето. На 22.06.2016 г. е била проведена очна ставка между ищцата и другия обвиняем по ДП – И.Х.Х., привлечен в това му качество за престъпление по чл.311, ал.1 от НК. На 25.10.2016 г. ищцата е била разпитана пред съдия по ЧНД № 359/2016 г. по описа на ВПРС. С протокол от 30.11.2016 г. ѝ е било предявено разследването по ДП. На 02.12.2016 г. е било изготвено обвинително мнение от разследващ полицаи при РУ – Велики Преслав за предаването ѝ на съд по повдигнатото ѝ обвинение. Въз основа на внесен от прокурор при ВПРП обвинителен акт от 06.01.2017 г. е било образувано НОХД № 17/2017 г. по описа на ВПРС срещу И.Х.Х. и ищцата, производството по което е било прекратено с протоколно определение № 53 от 14.03.2017 г., на основание чл.288, ал.1, т.1, вр. чл.248, ал.2, т.3 от НПК, като делото е било върнато на ВПРП. Определението е било протестирано от ВПРП и потвърдено с определение № 51 от 21.06.2017 г. по ВЧНД № 131/ 2017 г. по описа на ШОС. Между страните не се спори, че на 21.07.2017 г. повторно е бил внесен обвинителен акт срещу Х. и ищцата, въз основа на който е било образувано НОХД № 298/2017 г. по описа на ВПРС. С определение на съда в разпоредително заседание производството по делото е било прекратено и същото е било върнато на ВПРП за доразследване. На 02.01.2018 г. от прокурор при РП – Велики Преслав отново е бил внесен обвинителен акт срещу И.Х.Х. – за извършено престъпление по чл.311, ал.1 от НК и ищцата – за престъпление по чл.316, ал.1, вр. чл.311, ал.1 от НК, по повод на който е било образувано НОХД № 4/2018 г. по описа на ВПРС. С разпореждане от 14.07.2020 г. на административния ръководител на ВПРС делото е било прекратено на основание чл.43, т.3 от НПК и изпратено на ВКС за определяне на друг равен по степен съд, който да го разгледа. В резултат е било образувано НОХД № 1497/2020 г. по описа на ШРС. На 05.10.2020 г. е било проведено разпоредително заседание по делото, на което ищцата е присъствала лично и с пълномощника си. След разпоредителното заседание по делото са били проведени още три съдебни заседания, съответно на 28.10.2020 г., 23.11.2020 г. и 21.01.2021 г., във всяко от които ищцата е участвала лично и чрез пълномощника си. С присъда № 1/18.01.2021 г. по НОХД № 1497/2020 г. по описа на ШРС ищцата е била призната за невиновна в извършването на престъплението, за което ѝ е било повдигнато обвинение по чл.316, ал.1, вр. чл.311, ал.1 от НК. Присъдата е била протестирана от прокурор при ВПРП, като е била потвърдена с решение № 260025/02.04.2021 г. по ВНОХД № 63/2021 г. по описа на ШОС. По въззивното производство е било проведено едно съдебно заседание на 08.03.2021 г., на което ищцата е присъствала лично, заедно с упълномощените от нея адвокати.

От приложената медицинска документация и заключенията на вещите лица по

допуснатата комбинирана съдебно медицинска и психологическа експертиза се установи, че, преди началото на наказателно преследване срещу нея, ищцата е страдала от болестни процеси на гръбначния стълб в поясната област и на периферната нервна система – дископотия и радикулит, като през м. август 2016 г. ѝ била поставена диагноза Увреждане на лумбо-сакралния плексус на ниво L5-S1 – двустранно, във връзка с което в продължение на няколко години е била лекувана с нестероидни противовъзпалителни средства и е провеждала санаториално лечение. Според вещото лице невролог, заболяването на ищцата Спондилартроза не е възникнало вследствие изживения от нея стрес по повод воденото наказателното производство, като от стреса са били повлияни единствено продължителността и интензитета на съпровождащите заболяването физически болки. Към датата на изготвяне на експертизата няма данни за сериозно остатъчно увреждане на активните движения в кръста и двата крайника на лицето в невропатологичен план или за хроничен болков синдром, като прогнозата за развитие на заболяването е добра при правилно проведена терапевтична стратегия.

Установи се също, че през м. август 2016 г. на ищцата е била поставена диагноза Хипертонично сърце без застойна сърдечна недостатъчност, високо кръвно налягане. Според вещото лице кардиолог, водеща причина за заболяването на ищцата е документираната фамилна обремененост и от двете страни на родителите. Друга причина за повишаване на артериалното ѝ налягане и достигане на хипертонични кризи е продължителният прием на нестероидни противовъзпалителни средства и болкоуспокояващи във връзка с неврологичното ѝ заболяване. Допълващ негативен фактор към посочените два е стресът, предизвикан от воденото наказателно производство. По делото са налице данни, че ищцата е страдала и от Бъбречна каменна болест, която също води до повишаване на артериалното налягане. Възможно е хипертоничната болест на пациентката да е с давност от преди наказателното производство.

На трето място се установи, че преди започване на наказателното преследване срещу нея ищцата е страдала от генерализиран парадонтит, вследствие на който през 2015 г. са ѝ били премахнати двата долни леви молара и първия долен ляв премолар, като впоследствие посочените три и всички липсващи зъби са били възстановени. Вещото лице лекар по дентална медицина е установило, че към момента патологичните изменения във връзка с парадонтита са овладени, не се наблюдава наличие на зъбна плака, устната хигиена е добра, цветът на венеча е бледорозов, има добра адаптация на несменяемите конструкции с венеча.

През периода 26.06.2018 г. – 28.06.2018 г., в КОЦ – Шумен на ищцата е било извършено абразии, след което е изписана с подобрение, с препоръки за антибиотично лечение, ограничено физическо натоварване и контролни прегледи на 05.07. и 27.07.2018 г..

На 19.07.2019 г. ищцата е претърпяла оперативни процедури на таза и долния ляв крайник със среден обем на сложност по повод придобити деформации на пръстите на крака, в МБАЛ „Еврохоспитал“, ООД, като е била изписана от лечебното заведение на 22.07.2019 г., с препоръки за сваляне на конциите на 14-ти ден, превръзки през 3 дни, мобилизация с превързочна обувка за 8 седмици, след което да бъде премахната металната

остиосинтеза от 2-ри и 3-ти пръсти и за контролни прегледи на 02.08. и 16.08..

От показанията на разпитаните по делото свидетели Н.Е. / сестра на ищцата /, П.М. и А.Х. / първа братовчедка на ищцата / се установява, че ищцата е семейна и има две деца, които живеят във Великобритания. Притежава висше педагогическо образование и следдипломни квалификации и има повече от 30 години стаж като „старши учител“, в Професионална гимназия по икономика – гр. Шумен. В личния и професионалния си живот се отличава с качества като позитивизъм, отдаденост, отговорност, съпричастност, коректност, работохолизъм и перфекционизъм при изпълнение на задълженията си. Ползва се с авторитет сред колегите си и добро име в обществото. По природа е фин и чувствителен човек. Същата приела изключително тежко несправедливото обвинение от страна на чичо ѝ, че се е възползвала от документ с невярно съдържание, за да придобие собственост върху наследствени на майка и леля ѝ земеделски земи, както и тенденциозното му разпространение сред роднините им, макар, че те я подкрепили. Още по-зле на емоционалното и психично ѝ състояние се отразило образуването и воденето на наказателно производство срещу нея по повод на посоченото обвинение, поради което се чувствала с нахърнено достойнство, засегната чест и репутация, безпомощна, неоправдана и тъжна. Притеснявала се как ще се отрази на съпруга и децата ѝ това, че срещу нея се води наказателно дело. Опитвала се да преживява сама страховете и негативните си емоции и да не ги товари, което я затормозявало още повече. Била силно загрижена за майка си, която се обвинявала, че е станала причина да небедят дъщеря ѝ и съпреживявала всичко с нея. Впоследствие преживяла много трудно смъртта на възрастната жена, настъпила преди да разбере, че дъщеря ѝ е оправдана. Изпитвала тревога и унижение, поради факта, че се наложило да информира ръководството на училището, в което работи за образуването срещу нея наказателно дело, както и, че по причина на същото отлага или не е в състояние да изпълнява ефективно служебните си задължения. За делото споделила само с колежката си свид. Минчева и не искала никой друг в учебното заведение да разбира за него, но се получило така, че служителят на МВР, който ѝ връчвал призовките бил родител на един от учениците ѝ. Изживените емоции и силен стрес се отразили негативно на психичното ѝ здраве, което станало причина за влошаване и на физическото ѝ и такова. Станала затворена, саможива и необщителна. Била тревожна и подтисната. Имала проблеми със съня, както и високо кръвно налягане. Правела чести хипертонични кризи, включая по време на работа. Тревожела се, че наказателното производство се проточва във времето. Не смеела да отиде на гости на децата си в Англия да не би заседанията да се отложат по нейна вина и държала да присъства на всички, независимо от състоянието си. В хода на наказателното производство се наложило да се лекува по повод болест на сърцето, неврологични и гинекологични заболявания и проблеми със зъбите, което ѝ причинявало допълнителни неудобства и дискомфорт. След приключване на делото с оправдателна присъда ищцата се почувствала удовлетворена, постепенно се успокоила и си възвърнала предишните поведение и начин на живот.

Според заключението на вещото лице – психолог по допуснатата комбинирана

съдебно медицинска и психологична експертиза, личностния профил на освидетелстваната се характеризира с умерено изразен позитивен социален резонанс – активна в осъществяване на контакти, с добър емоционален резонанс към събития и хора, леко изразена социална потентност и адекватна самооценка. В личностновата структура се проявяват следните особености: екстровеертна насоченост, действеност, практичност, оптимистична нагласа към другите, доверчивост към околните. В ценностната система доминират семейство, работа, реализация. Към момента не се отчитат високи нива на депресивитет, психотизъм или невротизъм. Леко завишена е личностновата тревожност. Поведението на ищцата при фрустрация / пречка, препятствие пред лични емоционални нужди и стремежи / е преобладаващо екстрапунитивно – насочено навън към фрустратора и фрустриращото събитие. Преживява сензитивно поведението на другия. Предвид продължителния ход на наказателния процес, същата не е разполагала с личностов ресурс и копинг стратегии и буфери за справяне със ситуацията, поради което се появили симптоми, сочещи нарушена адаптация. Събитията, преживени от освидетелстваната като уронващи достойнството ѝ са довели до дистрес. Феноменологично състоянието се е изразило в тревожност, безпокойство, чувство за срам, невъзможност за справяне, ограничаване на контактите. Симптомите са били повече от тревожния спектър със средна степен на интензивност. Като правило такива симптоми са преходни и отзвучават с времето. Интерпретациите на водения срещу нея процес са свързани със значително повишаване на тревожността, усилване на жестикулациите, промяна на лицеизраза. Въз основа на горното, експертът заключава, че ищцата е преживяла стрес, свързан от една страна с дългогодишния ход на процеса, а то друга страна – с чувството на унижение, срам и неудобство. Стресорът в конкретния случай е по-скоро психичен, интерпретиран е от лицето като съдържащ заплахата и унижение и е довел за определено време до известна промяна в социалното функциониране – нарушаване на ежедневния личен и работен ритъм. Непосредствено по време и след процеса ищцата е преживяла стрес, който представлява преходно разстройство, проявяващо се без наличие на други психични разстройства в отговор на силен психичен или соматичен стрес. В последствие могат да се проявят тревожност, отчаяние и др., но нито един от симптомите не се проявява за дълго. Освидетелстваната не е търсила психиатрична помощ по лечебен повод и не се е консултирала с психотерапевт, което сочи, че се е справила по един адекватен начин с преживяванията с помощта и подкрепата на семейството и близките. Понастоящем преживяванията ѝ все още са с емоционална оцветеност, и досега възпроизвеждането на събитието е свързано с повишаване на тревожността и напрежението, т.е. психологичните ѝ преживявания са се редуцирали до известна степен, но не са отзвучали напълно. Функционирането ѝ в социума е относително пълноценно, носещо удовлетворение, без признаци на адаптационни нарушения, но все още не отговаря на личностовите ѝ потребности и познатата от преди събитието лична себеоценка.

При така установените факти, съдът достига до следните изводи от правна страна:

Според закона и трайната съдебна практика, възникването отговорността на Държавата по чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ е поставено единствено в зависимост от крайния резултат, с който е приключило наказателното производство. Тази отговорност е следствие от задължението на Прокуратура да повдига и поддържа в съда обосновани обвинения, както и задължението ѝ да доказва и установява в хода на съдебното производство виновността на привлеченото към наказателна отговорност лице. Когато основателността на обвинението не е доказана по предвидения за това ред и се стигне до оправдателна присъда, то тогава действията по повдигане и поддържане на обвинението се считат за незаконни и това е основание за възникване гаранционната отговорност по чл.2, ал.1, т.3, пр. 1 от ЗОДОВ. Отговорността на Държавата за вреди от дейността на правозащитните органи не се влияе от това чрез кои органи тя е действала. Последното има значение единствено за процесуалната легитимация на съответния орган да я представлява по исковете за обезщетение. Държавният орган не участва по делото в качеството му на причинител на вредата, нито в качеството му на отговорен за виновните действия на негови служители, а като процесуален субституент на Държавата, чиято отговорност е безвиновна.

Съгласно ТР № 3/22.04.2005 г. по тълк.д. № 3/2004 г., ОСГК на ВКС, прокурорът е държавен орган, който проверява съставлява ли деянието престъпление по смисъла на НК и правилна ли е квалификацията, има ли основание за прекратяване, спиране или разделяне на наказателното производство, събрани ли са доказателства по делото, необходими за разкриване на обективната истина, подкрепя ли се обвинението от доказателствата по делото. Когато ищецът е бил оправдан по повдигнатото срещу него обвинение, цялото предприето срещу него наказателно преследване е неправомерно, включително задържането му, дори то да не е било отменено като незаконосъобразно в хода на наказателното производство. В тези случаи е налице деликтът по чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ и на ищеца се дължи едно глобално обезщетение. Въз основа на горното, в трайно установената си практика съдилищата приемат, че отговорността на Прокуратура обхваща всички онези вреди, които са търпени от момента на привличане на лицето като обвиняем до окончателното му признаване за невиновен. Солидарната отговорност на органите на досъдебното производство и органите на прокуратура произтича пряко от разпоредбите на НПК, според които служебните им правомощия са част от единна и взаимно свързана държавна дейност за разкриване на престъпления, разобличаване на виновните лица и правилно прилагане на закона, като в задължение на прокурора е вменено да ръководи разследването, осъществявано от разследващите органи и да упражнява постоянен надзор за законосъобразното му и своевременно провеждане, съответно - въз основа на извършените от разследващите органи и ръководени от него действия, да прецени налице ли са основания за повдигане и поддържане на обвинение срещу уличеното и привлечено като обвиняем лице или не.

Според изричните разпоредби на чл.4 и чл.5 от ЗОДОВ, държавата и общините дължат обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно

от длъжностното лице. Ако увреждането е причинено поради изключителна вина на пострадалия, обезщетение не се дължи. Когато пострадалият виновно е допринесъл за увреждането, обезщетението се намалява. Ищецът по иск с правно основание чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ дължи да установи при условията на пълно и главно доказване вида и размера на претърпените от него вреди и, че те са в пряка причинна връзка с воденото срещу него наказателно преследване, за което е бил оправдан или по отношение на което производството е било прекратено на посочените в закона основания.

Според практиката на ВКС, в понятието неимуществени вреди се включват всички телесни и психически увреждания на пострадалия, претърпените болки и страдания, които в своята цялост представляват негативни емоционални изживявания на лицето, намиращи не само негативно отражение в психиката, но и в социален дискомфорт в определен период от време. Обезщетението за неимуществени вреди в хипотезата на чл.2 от ЗОДОВ е за увреждане на неимуществени права, блага или правно защитими интереси. Вредите се изразяват в нравствените, емоционални, психически, психологически терзания на личността, накърнената чест, достойнство, добро име в обществото. Размерът на обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост след преценка на всички конкретно обективно съществуващи обстоятелства и при наличие на причинна връзка с незаконните актове на правозащитните органи. От значение за размера на обезщетението са тежестта на престъплението, за което е било повдигнато обвинение, продължителността на незаконното наказателно преследване, интензитета на мерките на процесуална принуда, броя и продължителността на извършените с участие на лицето процесуални действия, начинът, по който обвинението се е отразило на пострадалия, с оглед на личността му, начина му на живот, среда, ценностна система, рефлектирало ли е обвинението върху професионалната реализация на пострадалия, на общественото доверие и социалните му контакти, отраженията в личната му емоционална сфера, здравословното му състояние и други, които следва да се преценяват съобразно конкретните обстоятелства за всеки отделен случай. Фактът на незаконно обвинение е достатъчен да индицира, че подсъдимият е претърпял вреди, рефлектиращи върху неговата чест и достойнство. Безспорно за периода на наказателното преследване ищецът има отрицателни изживявания от незаконното обвинение – то ограничава възможността му да води обичайния си начин на живот и му се отразява емоционално негативно. Нормално е да се приеме, че по време на цялото наказателно производство лицето, обвинено в извършване на престъпление, за което впоследствие е оправдано, изпитва неудобства, чувства се унижено, а също така притеснено и несигурно, накърняват се моралните и нравствените ценности и личността, както и социалното му общуване. Когато се твърди причиняване на болки и страдания над обичайните за такъв случай или конкретно увреждане на здравето, или други специфични увреждания, с оглед на конкретни обстоятелства, те трябва да бъдат изрично посочени в исковата молба, за да станат част от предмета на иска и ответникът да има възможност да отговори, а съдът – да събере доказателства. Справедливостта, като критерии за определяне паричния еквивалент на неимуществените вреди не е абстрактно понятие, а се извежда от преценката на конкретните обстоятелства, които носят обективни характеристики – характер

и степен на увреждане, начин и обстоятелства, при които е получено, последици, продължителност и степен на интензитет, възраст на увредения, обществено и социално положение. Като база за определяне паричния еквивалент на обезщетението следва да служи още икономическият растеж, стандартът на живот и средностатистическите показатели за доходите и покупателните възможности в страната към датата на увреждането, както и обстоятелството, че осъждането само по себе си има ефект на репарация. Размерът на обезщетението не следва да бъде източник на обогатяване за пострадалия.

В случая се установи, че на ищцата е било повдигнато и поддържано от органите на Прокуратура на Република България обвинение за умишлено престъпление по чл.316, ал.1, вр. чл.311, ал.1 от НК, за което се предвижда наказание до пет години лишаване от свобода. Наказателното преследване е започнало на 09.06.2016 г., с привличането на ищцата като обвиняема за посоченото престъпление по ДП № 222/2015 г. по описа на РУ на МВР – Велики Преслав и е приключило на 02.04.2021 г., с влизане в сила присъдата на ШРС по НОХД № 1479/2020 г., с която подсъдимата е призната за невиновна в извършване на престъплението, за което ѝ е било повдигнато обвинение. В посочения период, от Прокуратура са внесени три обвинителни акта срещу ищцата и са образувани четири първоинстанционни наказателни дела, както и едно въззивно частно наказателно и едно въззивно наказателно дело, инициирани по протест на прокурора, по които са били проведени общо четири разпоредителни и три открити съдебни заседания. В хода на наказателното производство срещу ищцата е била взета мярка за неотклонение „Подписка“ и е била разпитвана пред съдия. Към момента на повдигане на незаконното ѝ обвинение, ищцата е била на 48 години, семейна, с две деца, неосъждана. Имала е завършено висше педагогическо образование и следдипломни специализации, както и повече от 30 години трудов стаж като „старши учител“, в Професионална гимназия по икономика – гр. Шумен, където е преподавала специализирани предмети. Ползвала се е с изключително добро име и авторитет сред близките, колегите, учениците и широката общественост и е участвала активно в учебната и извънкласна дейност на учебното заведение, в което преподава. Като личност се е отличавала с екстровертност, положителна нагласа към събития и хора, общителност, действеност, отдаденост, отговорност, съпричастност, коректност, работохолизъм и перфекционизъм при изпълнение на задълженията си. Именно поради очертаните личностни характеристики и житейски и социален опит, повдигнатото и поддържано срещу нея обвинение е било съпроводено със силен стрес, провокиран от чувството ѝ за несправедливо накърнени чест и достойнство, ограничаване на нормалното ѝ функциониране и застрашаване на бъдещата ѝ реализация в личен, семеен и професионален план, подронване на индивидуалната ѝ самооценка и авторитета ѝ в социума. Наред с това, ищцата изпитвала и притеснение как се отразява процеса на най-близките ѝ хора, опитвала се да ги предпази, като отказвала да споделя опасенията и страховете си с тях и се стараела да не ги безпокои. Изживявала тежко страданието на майка си, от факта, че е допринесла за влошаване на отношенията с чичо ѝ и клеветяването ѝ от негова страна, и понесла изключително трудно последвалата ѝ смърт. Всички тези негативни емоции и преживявания

се отразили на физическото ѝ здраве, като влошили заболяванията, които имала. Ищцата страдала от хипертонично сърце, както и от неврологични, дентални и гинекологични неразположения, във връзка с които приемала медикаменти, което, в съвкупност с продължителния стрес от воденото пет години наказателно производство срещу нея довело до нарушаване нормалния ѝ ритъм на живот, безсъние, повишено кръвно налягане и хипертонични кризи. В хода на процеса на ищцата се наложило да се лекува от заболявания с начален момент от преди започването му като дископатия, радикулит, спондилартроза, парадонтит, както и да претърпи гинекологична операция за отстраняване на доброкачествено образование и оперативна интервенция на ляв долен крайник, които, макар и да не се установява да са в пряка причинна връзка с повдигнатото ѝ обвинение, безспорно са били повлияни в отрицателна посока от предизвикания от него стрес и неудобствата, свързани с необходимостта да се явява пред органите на досъдебното и съдебното производство. Настъпилия емоционален и функционален дисбаланс се отразили и на психичното състояние на ищцата, вследствие на което станала затворена, необщителна, чувствала се отчаяна и тъжна. След оправдателната присъда същата постепенно възвърнала нормалното си състояние, но към момента възпроизвеждането на събитията продължава да предизвиква у нея повишаване на тревожността и напрежението, а функционирането ѝ в социума, макар и относително пълноценно и без признаци на адаптационни нарушения, все още не отговаря на личностовите ѝ потребности и познатата от преди събитието лична себеоценка.

Въз основа на изложеното, съдът достига до извод, че в периода от 09.06.2016 г. до 02.04.2021 г. ищцата е търпяла, като пряка и непосредствена последица от воденото срещу нея наказателно преследване, неимуществени вреди, изразяващи се в емоционален стрес, психически дискомфорт и физически страдания, с интензитет от средна степен, породени от засягане на честта и достойнството ѝ, вярата ѝ в етичните и морални ценности и в ролята на институциите при отстояването им в защита на справедливостта, злепоставянето ѝ в социума, накърняване нормалния ѝ ритъм на живот и на възможността за пълноценни контакти и участие в обществения живот, уронване на личната ѝ самооценка и перспективите ѝ за успешна бъдеща реализация, вследствие на което станала неспокоина, затворена в себе си, тъжна, загубила съня си. Изживените стрес и негативни емоции комплицирали и здравословното ѝ състояние, което довело до хипертонични кризи.

Ето защо, приема за доказани, визираните в чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ предпоставки за ангажиране отговорността на ответника за заплащане обезщетение на ищцата за посочените вреди, което предполага основателност на иска.

Досежно размера на обезщетението, като съобрази тежестта на престъплението, за което е било повдигнато обвинение, продължителността на наказателното преследване, интензитета на мярката на процесуална принуда, броя и продължителността на извършените с участие на лицето процесуални действия, начинът, по който обвинението се е отразило върху него, с оглед на личността му, ценностната му система, социалната му и семейна среда, както и върху обществената му и професионална реализация и върху психичното му

и здравословно състояние, а също и икономическите условия в страна през процесния период, приема, че с оглед принципа за справедливост, установен с чл.52 от ЗЗД, дължимото се на ищцата обезщетение следва да бъде определено в размер на 10 000 лева, за която сума искът се явява основателен и следва да се уважи. За разликата от 10 000 лева до 60 000 лева, претенцията е недоказана по размер, поради което следва да се отхвърли.

Върху определеното обезщетение се дължи законна лихва за забава за минало време, считано от датата на влизане в сила на присъдата на ШРС, с която ищцата е призната за невиновна в престъплението, за което ѝ е било повдигнато незаконно обвинение до завеждане на исковата молба – 07.07.2021 г., в размер на 269.44 лева, за която сума акцесорният иск се явява основателен и доказан и следва да се уважи. За разликата над 269.44 лева до 1 616.80 лева, същият е неоснователен, поради което подлежи на отхвърляне.

Що се отнася до възраженията на ответната страна, че продължителността на наказателното производство срещу ищцата се дължи в по-голямата си степен на това, че делото се е забавило в хода на съдебна фаза, счита, че е ирелевантно за правния спор, доколкото в рамките на това производство органите на прокуратурата са продължили да поддържат незаконното обвинение срещу лицето, което е достатъчно да обоснове отговорността ѝ за вреди.

Касателно възражението, че не се доказва по категоричен начин, че заболяванията на ищцата са в пряка причинна връзка с воденото срещу нея наказателно производство, се установи, че същите са с давност от преди привличането ѝ към наказателна отговорност, но също така, от събраните по делото доказателства се налага извод, че здравословното ѝ състояние се е влошило след повдигане на обвиненията срещу нея, като, според заключенията на вещите лица по СМЕ, макар и да не е основна, преживеният стрес е една от причините за това. В тази връзка, при определяне на обезщетението съдът е съобразил именно негативното влияние което причинения от наказателния процес стрес е оказал върху цялостното състояние на лицето, не само психично, но и физическо.

По отношение претенцията за имуществени вреди, в трайната съдебна практика се застъпва становището, че на основание чл.4 от ЗОДОВ на обезщетяване подлежат всички понесени от лицето имуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Съгласно чл.82 от ЗЗД, имуществените вреди са два вида – претърпени загуби, изразяващи се в намаляване имуществото на увреденото лице или на неговата стойност, и пропуснати ползи, съставляващи неосъществено увеличение на имуществото на увредения, което се основава на предположението за състоянието, в което имуществото би се намирало, ако не бяха засегнати благата, т.е. ако вредоносното събитие не беше настъпило.

От приложените по делото договори за правна защита и съдействие, ведно с пълномощни, както и протоколи за извършени процесуални действия, се установява, че, във връзка с воденото срещу нея наказателно преследване, ищцата е направила разходи за адвокатска защита в размер на 900 лева, от които 400 лева - по досъдебното производство и 500 лева – в съдебното производство по НОХД № 17/2017 г. на ВПРС.

Предвид основанията на които са извършени посочените разходи, съдът приема, че те са в пряка и непосредствена причинна връзка с повдигнатите и поддържани срещу ищцата незаконни обвинения, поради което съставляват имуществени вреди по смисъла на чл.4 от ЗОДОВ, подлежащи на репарирание на основание чл.2, ал.1, т.3 от с.з..

Върху посочената главница се дължи и лихва за забава в размер на законната, считано от датата на влизане в сила на решението на ШРС, с което ищцата е призната за невиновна в престъплението, за което ѝ е било повдигнато незаконно обвинение – 02.04.2021 г. до завеждане на исковата молба – 07.07.2021 г., в размер на 24.25 лева, за която сума акцесорната претенция по чл.86 от ЗЗД е основателна и доказана и следва да се уважи.

С оглед изхода от правния спор, на основание чл.10, ал.3 от ЗОДОВ, ответникът дължи на ищцата направените от нея разходи за платена държавна такса и деловодни разноски в пълен размер, а именно 10.00 лева – държавна такса и 1 450.60 лева – разноски за възнаграждение на вещи лица, както и за заплатено от същата адвокатско възнаграждение, съответно на уважената част от исковете, в размер на 388.33 лева.

Досежно възражението на ответника за прекомерност на изплатеното от ищцата адвокатско възнаграждение, като съобрази нормите на Наредба № 1/09.07.2004 г. и фактическата и правна сложност на делото, съдът счита, че е неоснователно, поради което следва да бъде оставено без уважение.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Прокуратура на Република България, с адрес: гр. С..., представлявана от главния прокурор, да заплати на АЙТ. М. Р., ЕГН *****, с адрес: гр. Ш..., сумата от **10 000.00 лева** / десет хиляди лева /, представляваща обезщетение за неимуществени вреди – претърпени душевни и физически болки и страдания, следствие от воденото срещу нея наказателно преследване, започнато по ДП № 222/2015 г. по описа на РУ на МВР – Велики Преслав и повдигнатите ѝ и поддържани обвинения за извършено престъпление по чл.316, ал.1, вр. чл.311, ал.1 от НК, за което е оправдана, с влязла в сила на 02.04.2021 г., присъда № 1/18.01.2021 г. по НОХД № 1479/2020 г. по описа на ШРС, потвърдена с решение № 260025/02.04.2021 г. по ВНОХД № 63/2021 г. на ШОС, ведно със законната лихва върху главницата, считано от предявяване на иска - 07.07.2021 г. до окончателното ѝ плащане.

ОТХВЪРЛЯ иска за неимуществени вреди в останалата му част, за разликата над 10 000.00 лева до пълния предявен размер от 60 000 лева, като неоснователен.

ОСЪЖДА Прокуратура на Република България, с адрес: гр. С..., представлявана от главния прокурор, да заплати на АЙТ. М. Р., ЕГН *****, с адрес: гр. Ш.... сумата от **269.44 лева** / двеста шестдесет и девет лева и четиридесет и четири стотинки / – обезщетение за забава върху сумата от 10 000.00 лева за времето от 02.04.2021 г. до

07.07.2021 г..

ОТХВЪРЛЯ иска за лихви за забава в останалата му част, за разликата от 269.44 лева до 1 616.80 лева, като неоснователен.

ОСЪЖДА Прокуратура на Република България, с адрес: гр. С...., представлявана от главния прокурор, да

заплати на АЙТ. М. Р., ЕГН *****, с адрес: гр. Ш.... сумата от **900.00 лева** / деветстотин лева /, представляваща обезщетение за имуществени вреди – заплатени разходи за адвокатски хонорар, следствие от воденото срещу нея наказателно преследване, започнато по ДП № 222/2015 г. по описа на РУ на МВР – Велики Преслав и повдигнатите й и поддържани обвинения за извършено престъпление по чл.316, ал.1, вр. чл.311, ал.1 от НК, за което е оправдана, с влязла в сила на 02.04.2021 г., присъда № 1/18.01.2021 г. по НОХД № 1479/2020 г. по описа на ШРС, потвърдена с решение № 260025/02.04.2021 г. по ВНОХД № 63/2021 г. на ШОС, ведно със законната лихва върху главницата, считано от предявяване на иска - 07.07.2021 г. до окончателното й плащане.

ОСЪЖДА Прокуратура на Република България, с адрес: гр. С...., представлявана от главния прокурор, да заплати на АЙТ. М. Р., ЕГН *****, с адрес: гр. Ш.... сумата от **24.25 лева** / двадесет и четири лева и двадесет и пет стотинки / – обезщетение за забава върху сумата от 900.00 лева за времето от 02.04.2021 г. до 07.07.2021 г..

ОСЪЖДА Прокуратура на Република България, с адрес: гр. С...., представлявана от главния прокурор, да заплати на АЙТ. М. Р., ЕГН *****, с адрес: гр. Ш.... сумата от **1 848.93 лева** / хиляда осемстотин четиридесет и осем лева и деветдесет и три стотинки /, от която 10.00 лева – държавна такса, 1 450.60 лева – деловодни разноски и 388.33 лева адвокатски хонорар.

Решението подлежи на обжалване пред Апелативен съд – Варна, в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Окръжен съд – Шумен: _____